Cantonspark

Vrienden van het Cantonspark

Nieuwsbrief juni 2026

Nieuwsbrief Cantonspark

REDACTIE

Rob Samson, Angelique Bosch van Drakestein, Christine Schut, Greet de Lange, Geertje Bakker

Stichting Vrienden van het Cantonspark

Secretaris: Pauline Kramer

secretariaat@cantonspark.nl

website www.cantonspark.nl

Omslag: *Theeplant (Camellia japonica).*

INHOUD

1 Voorwoord
3 Scheur in de Wintertuin
4 Jaarverslag 2025
7 Vriend van het Cantonspark
11 Avondsafari in Cantonspark
15 Bomen met de beheerder
19 Plannen voor de Wintertuin krijgen steeds meer vorm
23 *Paulownia tomentosa*
28 Beplantingsplan Wintertuin geeft historische kasomgeving nieuw leven

Vrijwilligers gevraagd

Iedere eerste en derde zaterdag van de maand wordt er in het park gewerkt. Er wordt begonnen om 9.30 uur, en de koffie-/theepauze is rond half elf. Het verzamelpunt is de werkschuur, bereikbaar met de fiets via het grote hek om de hoek van de Piet Heinlaan. Nieuwe groene vingers zijn van harte welkom.

Het werk wordt begeleid door de beheerder, Hans Knotters, en enkele vrijwilligers die al lange tijd meedraaien. Gereedschap, koffie en thee worden verzorgd. Opgeven van tevoren is niet nodig; als u zin, tijd en gelegenheid hebt, bent u van harte welkom!

Voorwoord

Het prachtige warme voorjaarsweer heeft er, net als vorig jaar, voor gezorgd dat heel veel bomen bijna tegelijk in bloei stonden, maar ook weer snel uitgebloeid waren. De zakdoekjesboom heeft het moeilijk, bovenin zitten veel dode takken en de vraag is of hij het zal gaan redden. Natuurlijk zal, zo nodig, op tijd een jonger exemplaar worden geplant want een zakdoekjesboom hoort in het Cantonspark. De colonnade is na maanden restauratie nog niet klaar, de hekken zijn wel weg. De Westerdijkplaquette ziet er weer piekfijn uit en is teruggeplaatst op een betere plek aan de muur van de rozentuin.

Inmiddels zijn de rondleidingen weer begonnen. De eerste in april met meteen een goede opkomst, zestien personen waren aanwezig. Een aanwinst voor het park is de Wintergarden aan de Abel Tasmanlaan. Alle beplanting staat er nog niet in, maar het oogst nu al veel bewondering. Als bestuur worden we nogal eens aangesproken dat de vrijwilligers geweldig goed werk doen en dat zij wel een complimentje verdienen. Dat complimentje geven we hierbij graag door!

Corylopsis spicata (Schijnhazalaar)

Onder de vrijwilligers zijn er die door fysieke problemen helemaal niet kunnen werken, al of niet tijdelijk, of op een lager pitje toch werkzaam willen zijn. We leven met hen mee en hopen, voor zover mogelijk, op goed herstel.

Dit jaar willen wij onze donateurs graag weer een excursie aanbieden. De datum staat vast: 10 oktober a.s. Die kunt u alvast noteren. We zullen bijtijds het programma en de kosten bekend maken via een persoonlijke uitnodiging.

Rest ons nog u allen een goede zomer toe te wensen.

Het bestuur

Iedereen, die het Cantonspark een warm hart toedraagt, kan zich aanmelden als donateur van de Vrienden van het Cantonspark. Voor minimaal € 25,00 per jaar bent u reeds donateur. Ook donaties in de vorm van een legaat of schenking zijn zeer welkom. Voor de donateurs wordt elk jaar een donateursdag georganiseerd. Op deze dag kunnen er lezingen over het park en andere botanische wetenswaardigen worden gegeven of er is een excursie naar een botanische tuin of park. Elke donateur ontvangt twee keer per jaar de Nieuwsbrief.

Hoe wordt u donateur? Opgave kan via onze website. Het formulier kan ook worden gedownload (als PDF of als Word document) en op te sturen naar de penningmeester van de Stichting Vrienden van het Cantonspark, Plantage 37, 3742 DM Baarn of email penningmeester@cantonspark.nl. Stort uw bijdrage op rekening NL58 RABO 0360 2744 71 (Rabobank), t.n.v. het Cantonspark.

Scheur in de Wintertuin

De Wintertuin in het Cantonspark vertoont een grote scheur aan de achterzijde van het gebouw aan de Heemskerklaan. Een spoedinspectie wijst uit dat de aanbouw indertijd zonder of op een slechte fundering is gebouwd. Voor de reparatie is een kostenraming opgesteld van ongeveer 100.000 euro. De herstelwerkzaamheden raken volgens wethouder Prakke niet de ambitieuze plannen van toekomstig exploitant Mette Te Velde, die de Wintertuin met respect voor haar geschiedenis nieuw leven wil inblazen met horeca, activiteiten en werkplekken voor ondernemers.

Jaarverslag 2025

In de vooruitblik voor 2025 werd al aangekondigd dat er een aantal bijzondere gebeurtenissen zouden plaats vinden. Het betreft allereerst de onthulling van de Westerdijkplaquette op 11 april in het Cantonspark ter ere van professor Johanna Westerdijk, eerste vrouwelijke hoogleraar en directeur van het Fytopathologisch laboratorium Willie Commelin Scholten en het Centraal Bureau voor Schimmelcultures, beide gevestigd in Baarn in 1920.

Als Tweede Mijlpaal in de microbiologie werd deze geschonken door de Koninklijke Nederlandse Vereniging voor Microbiologie. Voorafgaand was er een bijeenkomst in de Wintertuin waar diverse sprekers aandacht besteedden aan het wetenschappelijk belang van haar onderzoek, nationaal en internationaal.

Op 28 juni is de analemmatische zonnewijzer officieel aangeboden, schenking van een vrijwilliger ter gelegenheid van zijn 85e verjaardag. Voor beide evenementen waren de donateurs uitgenodigd.

De Baarnse Bijenhoudersvereniging in Baarn bestond 100 jaar en de gemeente deed hen een insectenhotel cadeau dat ook een plaats heeft gekregen in het park. De zes vrijwilligers die elke

woensdagmorgen actief zijn in het park hebben zelf een insectenhotel gebouwd en gezorgd voor de juiste beplanting er omheen. Zo is het park dus vier objecten rijker geworden.

Samenstelling bestuur 2025:

- Voorzitter: Jkvr. A.A.C.D. Bosch van Drakestein
- Vicevoorzitter: Mr. W.M.C. de Vrey – Vringer
- Secretaris: G.H.J. de Lange – Meijer
- Penningmeester: J.A. Binnekamp
- PR en communicatie: Prof. Dr. dr. h. c. R.A. Samson
- Coördinator rondleidingen, organisator activiteiten: E. van Duinkerken
- Ing. R.E. de Meij

Het bestuur heeft in 2025 twaalfmaal vergaderd aan huis bij de vicevoorzitter. Ook vond regelmatig overleg plaats via mail en telefoon.

Samenstelling Beheercommissie:

- Jkvr. A.A. C. D. Bosch van Drakestein
- Ing. R.E. de Meij
- U. Graafland
- Ing. G. Bakker – Hanisch ten Cate
- J. Bleekemolen
- M. Hinterding

Evenals vorig jaar is de beheercommissie gezamenlijk niet bijeengeweest. Maandelijks is er gezamenlijk overleg met de beheerder, de medewerker groen van de gemeente en de voorzitter. Gesprekspunten zijn het budget dat beschikbaar is voor het onderhoud van het park, het veiligstellen van de functie van de beheerder voor de toekomst, het tijdig aanvragen van subsidie voor onderhoud groen en stenen monumenten.

Activiteiten van de Stichting:

Uitgifte promotiemateriaal:

Behalve twee Nieuwsbrieven is een folder uitgegeven met twintig bijzondere bomen in het park, een handzaam formaat met plattegrond. Aanwinst voor de rondleidingen. Evenals in voorgaande jaren is een kalender uitgebracht.

Rondleidingen:

De gratis publieksrondleidingen die van april t/m oktober eenmaal per maand worden aangeboden zijn allemaal doorgegaan. Er zijn zes rondleidingen op verzoek aangevraagd.

Rondleiders: Tera Naafs, Betty van Rootselaar – Naafs, Boukje Sijens, Mariette van Oosterwijk Bruyn, Ruud de Meij, Greet de Lange en Angelique Bosch van Drakestein. Voor de eerste rondleiding vindt een gezamenlijke lunch plaats, georganiseerd door de coördinator. Dan wordt tevens het rooster ingevuld. Data zijn te vinden op de website en in de plaatselijke courant.

Vrijwilligerswerk:

Het mag duidelijk zijn dat een park van 3,5 ha niet door één persoon goed onderhouden kan worden. De

beheerder is dan ook erg blij met de grote groep vrijwilligers op iedere eerste en derde zaterdag van de maand en de kleinere groepjes elke dinsdag- en woensdagochtend. Alle werkuren opgeteld, die van de koffiedames meegerekend, komt dat op ca. 240 uren per maand. Behalve de vrijwilligerslunch eenmaal per jaar, betekent dat ook koffie/thee met toebehoren op de werkdagen. Het afgelopen jaar is tevens nieuwe kleding aangeschaft, polo's en fleecejacks met het logo van de Vrienden.

De initiatieven van de vrijwilligers, zoals het eerdergenoemde insectenhotel, zijn zeer waardevol. De plantenborder, ook genoemd in de vooruitblik, is gerealiseerd en heeft officieel een naam gekregen: Het Palet, voorafgaand aan de jaarlijkse picknick. Vanwege het weer dit jaar een vrijwilligerslunch op 4 oktober in de werkschuur. De Kornoelje, de maandelijkse nieuwsbrief voor de vrijwilligers verzorgd door een vrijwilliger, wordt verstuurd via de mail.

Cultureel Festival:

Op 6 september aanwezig in de Laanstraat in Baarn met een promotiekraam, om het vrijwilligerswerk toe te lichten en donateurs te werven.

Filmavond:

aanwezig in de Speeldoos op 10 november, bij de film The Coriolis Effect in het kader van de Baarnse klimaatweek, met promotiemateriaal.

Donateursavond:

Op 14 november vond het jaarlijkse gebeuren voor de donateurs plaats in de vorm van twee interessante lezingen in de kleine zaal van de Speeldoos. *De wereld beschimmelt* (Prof. dr. H.A.B.Wósten) *en Hypernatuur* (Cor von Gelderen).

Vooruitblik 2026:

Ook voor 2026 staat er weer het een en ander op het programma. De stenen monumenten zullen worden gerestaureerd. In januari is al begonnen met de colonnade. In het voorjaar zal een begin gemaakt worden met de aanleg van een Wintergarden in de Noordhoek van het park. Met ingang van 1 januari is Pauline Kramer secretaris geworden, zij volgt Greet de Lange – Meijer op die in 2004 het stokje overnam van Marianne Boot. Astrid Binnekamp heeft besloten toch penningmeester te blijven, wat zeer gewaardeerd wordt. Bij het schrijven van dit jaarverslag is bekend geworden dat de Wintertuin een nieuwe huurder heeft gekregen, wij hebben al kennis gemaakt. In de toekomst zien wij een goede samenwerking tegemoet, want de Wintertuin en Cantonspark horen onlosmakelijk bij elkaar.

Maart 2026

Greet de Lange - Meijer

Vriend van het Cantonspark

‘We moeten goed met het geld blijven omgaan’

Het Cantonspark heeft gelukkig vele vrienden. U als lezer van deze nieuwsbrief rekent zich daar ongetwijfeld ook toe. Op deze plek willen we in elke uitgave een vriend – vrijwilliger, donateur of bestuurslid – van het Cantonspark aan u voorstellen. Wat is voor hem of haar de reden om zich belangeloos in te zetten voor het behoud van het park? In deze editie: Astrid Binnekamp, penningmeester van de Stichting Vrienden van het Cantonspark.

„Ik ben nu een jaar of vijf betrokken bij het Cantonspark. Via Hanneke Rutgers kwam ik ermee in aanraking, later ben ik gevraagd de coördinatie van de rondleidingen over te nemen van Urja Graafland”, steekt Astrid Binnekamp van wal.

Astrid is opgegroeid in de Tulpstraat, om de hoek van het Cantonspark. „Ik kwam hier als kind al vaak, ik heb het gevoel dat een stukje van mijn roots hier liggen. Vroeger ging ik hier picknicken met mijn ouders of alleen met mijn moeder, mede daardoor heeft het park een speciaal plekje in mijn hart.”

Foto boven: „Ik heb het gevoel dat een stukje van mijn roots hier liggen.”

Astrid is geboren en getogen in Baarn en heeft hier ook altijd gewoond waardoor zij zichzelf Barinees mag noemen.

„In het voorjaar vind ik de magnolia's het mooist. Ik vind de bloemen van deze boom prachtig. Ze zien er teder en zacht uit, terwijl de boom er juist sterk uitziet." Voor namen van alle bomen en planten moet je bij anderen zijn, vindt Astrid zelf, maar stiekem weet ze er toch wel het een en ander van. „Ik heb zelf een tuin met hortensia's en een olijfboom. Mijn tuin biedt me een fijne schaduwplek in de zomer. Daardoor kom ik niet dagelijks in het Cantonspark, terwijl het park wel een groen gevoel geeft als ik er doorheen loop. Dan wandel ik bewust in een stukje natuur, terwijl het natuurlijk cultuur is. Het is lekker om hier te zijn, hoewel ik bij mooi weer ook vooral in mijn eigen tuin zit."

Ze vervolgt, zittend op een bankje in de rozentuin: „Ik vind het overigens wel belangrijk dat het Cantonspark als stukje natuur bewaard blijft. Het is belangrijk en fijn dat we ons daarvoor, als bestuur, vrijwilligers en donateurs, inzetten. We zijn gelukkig met veel mensen, ieder met zijn of haar kwaliteit, die elkaar goed aanvoelen en aanvullen." Als penningmeester liggen de kwaliteiten van Astrid bij cijfers.

„Om onze ANBI-status te kunnen behouden, moeten we de jaarcijfers over 2025 vóór 1 juli op onze website publiceren. Dat is geen probleem. Meestal heb ik de cijfers begin januari compleet. Daarna volgt nog een kascontrole. Twee vrijwilligers vormen de kascommissie die alles controleert. We komen daarvoor een avond bij elkaar en, als alles klopt, tekenen we aan het eind de verklaring."

Astrid is blij dat haar werk wordt nagekeken, want de cijfers moeten kloppen. „Een keer, toen ik net penningmeester was, had ik het gevoel dat ik iets miste. De mensen van de kascommissie hebben dat toen opgelost. Het is fijn dat zij verstand van zaken hebben. Feitelijk vormen zij ons interne controlemiddel. De kascommissie heeft een signaleringsfunctie. Overigens is het bij die ene keer gebleven dat er iets miste", legt de specialist op het gebied van herverzekeringen uit. Ze is, namens de lokale politieke partij VoorBaarn, ook lid van de auditcommissie van de gemeente Baarn. Deze commissie ondersteunt en versterkt de controlerende en kaderstellende taak van de gemeenteraad op het gebied van financiën, auditing en rechtmatigheid.

Omdat het Cantonspark niet kan worden volgezet met alleen magnolia's aan Astrid de vraag welke boom ze mist in het park: „Ik heb niet echt verstand van bomen, maar ik vind wel dat ik daar meer van moet genieten. Sommige hebben prachtige vormen. En niet alleen van bloemen en planten", terwijl ze een bloeiende bloem fotografeert.

„Ik kwam mensen van de partij VoorBaarn tegen op de markt en

Een van de favoriete bomen in het Cantonspark van Astrid Binnekamp is de *Toona sinensis* Flamingo.

raakte met ze in gesprek. Ik heb de afgelopen maanden sfeer kunnen proeven en meekijken. Vervolgens heb ik me verkiesbaar gesteld als raadslid. Ik ben niet direct gekozen, maar wel steunfractielid geworden. Ik mag mijn mening geven en meedenken, vooral over hoe we met de financiën in Baarn omgaan. Binnenkort staat de jaarrekening op de agenda."

Dus als het Cantonspark meer geld nodig heeft, kun jij dat regelen? ,,Nee, daar ga ik niet in mijn eentje over. En bovendien moet je de verschillende petten scheiden en de schijn van belangenverstrengeling vermijden."

Naast financiën en het Cantonspark heeft Astrid nog andere hobby's: handwerken, vooral borduren. Ik ben bezig met het borduren van een Afrikaanse vrouw, de heldere kleuren spreken me daarbij aan. Daarnaast brei ik en rommel ik in de tuin waarbij ik het liefst grote planten heb. Dat geeft minder werk", lacht ze.

Daarnaast heeft Astrid Binnekamp haar eigen praktijk op het gebied van financieel advies. ,,Ik adviseer op het gebied van nalatenschap, maar ik stel ook claims op voor advocaten, heel breed eigenlijk. De Stichting Vrienden van het Cantonspark staat er financieel goed voor. Maar we moeten goed met het geld blijven omgaan, want onze donateurs geven niet zomaar, die verwachten dat hun geld goed wordt besteed."

Tekst en foto's: Christine Schut

Avondsafari in Cantonspark

Leven in het Cantonspark na zonsondergang

De zandzeggepantserwants, bloedzuigers, vleermuizen, bruine kikkers, snuitkevers en baardlopers. Je kunt ze allemaal in Baarn tegenkomen. Voor wie denk 'waar gaat dit over?': dinsdagavond 14 april verzamelden zich een aantal enthousiastelingen in het Cantonspark voor een wandeling in het donker op zoek naar dieren.

In september 2024 organiseerde Adriaan Voeten de eerste keer een 'safari in het donker'. Toen werd een zeldzame muurpriemkever ontdekt. Het gezelschap hoopt vanavond weer bijzondere dieren te spotten. Met zaklampen in de aanslag gaan we op pad, het park in. Om half 9 is het nog licht, maar het zal snel donker worden.

De eerste stop is de waterpartij in het rond, voor de Wintertuin. Daar zitten

Foto boven: De muren in de rozentuin worden bestudeerd door Hans Knotters (m) en Gertjan Hooijer (r).

De waterpartij in het Rond wordt geïnspecteerd. (foto: Christine Schut)

een aantal exemplaren van de kleine watersalamander. ,,Met een beetje geluk zie je ze baltsen", vertelt Wim de Wild. Hij is betrokken bij Stichting RAVON (Reptielen Amfibieën Vissen Onderzoek Nederland) en is deskundig op het gebied van dieren die in en om het water leven. In het water zitten verder duikerwantsen, waterwantsen en bootsmannetjes, allerlei insectensoorten, en bloedzuigers. ,,Kijk, er zitten twee mannetjes en een vrouwtje", wijst De Wild naar de watersalamanders. ,,Het mannetje heeft ronde stippen en een kammetje." Een parend bootsmannetjeskoppel laat zich niet verstoren door de menselijke aandacht.

In het ondiepe water bij de betonnen brug stikt het van de kikkervisjes van de bruine kikker. En van kikkerdril. Ondanks de schemer weet De Wild dat het om deze soort gaat. ,,Kijk, je zit daar het water bewegen, dat komt door alle kikkervisjes. Mooi om te zien. Want de afgelopen twintig tot dertig jaar is het aantal kikkers met zeventig procent afgenomen. We weten niet helemaal zeker wat de oorzaak daarvan is. Mogelijk speelt het ranavirus een rol, maar ook schimmels en de klimaatverandering kunnen een rol spelen."

Op de reling van de brug ontdekt Pascal Losekoot, die veel afweet van kevers en wantsen, een bonte zaagpoot wants.

En op de metasequoia een gewone zwartlijf, een keversoort. In Nederland komen ongeveer 4.100 keversoorten voor, dus bijzonder dat hij de soort herkent. Intussen kijken we omhoog, waar drie vleermuizen de aandacht trekken.

In veel nissen en gaten in bomen, zit leven. Van trechterspinnen tot snuitkevers. Spinnen blijken niet gediend van licht en trekken zich terug als je met je zaklamp op hen schijnt.

Dan doet Pascal Losekoot een bijzondere ontdekking. Hij onderzoekt een plant, de ossentong, en komt daar een ossentonggraafwants tegen. ,,Dit is het eerste exemplaar dat in Baarn wordt aangetroffen", klinkt het triomfantelijk. De weg wordt vervolgd naar de rozentuin. Niet om de rozen te bewonderen, die overigens nog niet bloeien, maar om de muur te inspecteren. In 2024 werd hier de muurpriemkever aangetroffen. Die laat zich vandaag niet zien. Wel een aantal zesoogspinnen, een miljoenenpootje en een baardloper. De lucht is helder. ,,Kijk, daar zie je Uranus." Er is veel kennis in de groep.

Dan wordt er tot slot nog iets bijzonders ontdekt. Geen insect of ander dier, maar een plant. In een hoekje, onder een struik, staat een hondstand, een

De kleine watersalamander in het water bij het Rond. (foto: Hans Knotters)

Sisyrinchium striatum (Bieslelie)

Een spin in het licht van een zaklamp. (foto: Christine Schut)

leliesoort. Cantonsparkbeheerder Hans Knotters, is blij verrast.

Na anderhalf uur zit de excursie erop. Helaas blijkt na nadere bestudering de volgende dag de ossentonggraafwants een vergeet-mij-nietgraafwants. Niemand die dat erg vindt.

Christine Schut

Bomen met de beheerder

'De vrijwilligers hebben heel veel werk verzet'

Op deze plek laten we tuinbaas/beheerder Hans Knotters aan het woord over de stand van zaken in het Cantonspark. We spreken hem begin mei.

,,Het was een lange winter, met veel sneeuw", blikt Hans Knotters terug terwijl buiten de vrijwilligers druk in de weer zijn. Het is de eerste zaterdag in mei, dus werkdag in het Cantonspark. ,,De sneeuw zorgde voor veel extra bezoekers, het leek hier wel een tekening van Anton Pieck. Er is geen schade veroorzaakt door de sleeën en sneeuwpoppen. Het was juist leuk. En de nieuwe trekker kwam goed van pas als sneeuwschuiver."

Inmiddels ligt de sneeuwperiode ruim achter ons. ,,In het begin van het voorjaar hebben we veel gemest. Er is tien kuub compost over de vaste plantenborders verdeeld en er is veel gesnoeid. De vrijwilligers hebben heel veel werk verzet. Ze hebben bijvoorbeeld ook de kanten gestoken, zodat het er weer netjes uitziet."

Foto boven: De beheerder is vrijwel dagelijks te vinden in het Cantonspark.

De sneeuw zorgde voor extra bezoekers en activiteiten. (foto: Hans Knotters)

Bij de ingang aan de Abel Tasmanlaan is een nieuw stuk aangelegd. ,,Dat noemen ze een wintergarden. Daar is 's winters kleur te zien. Het ontwerp is van Angelique Bosch van Drakestein en Esveld uit Boskoop. Die heeft ook de planten geleverd. Vele soorten camelia's, rododendrons, de acer davidii Canton, hulst en vele andere soorten van groot tot klein zijn daar aangeplant. In het najaar doen we nog een aanplantronde, want niet alles wat we hebben besteld, was leverbaar."

De beheerder zit er vrolijk bij. Dat was afgelopen half jaar niet altijd het geval. ,,Ik heb zes weken thuis gezeten met rugklachten en daarna ben ik begonnen met halve dagen werken, dan gaat de tijd snel, zeker in het voorjaar als alles uitloopt. We hadden liever in het najaar aangeplant, dan is de kans dat planten aanslaan groter, maar door achterstand in de planning is dat in het voorjaar gebeurd. Dit is nog onderdeel van de renovatie van het Cantonspark." Van Dorresteijn uit Soest heeft de grondbewerking, bemesting en aanplant voor zijn rekening gekomen. ,,Vanwege de warmte heb ik de aanplant van extra water voorzien."

De firma Groen in Balans heeft bramen gerooid langs de Abel Tasmanlaan en Piet Heinlaan. ,,Daar zijn ze met wortel en al weggehaald, dat is fijn. En Van Es heeft opschot van de vleugelnoot en esdoorn verwijderd. En de grote esdoorn bij de dienstingang (Piet Heinlaan, CS) gesnoeid. We willen de stam laten staan. Want die is prachtig. En ook hangt er een nestkast aan waarin de holenduif broedt.

Veel maaiwerk wordt gedaan door vrijwilligers, maar Hans maait zelf ook.

Inmiddels zijn er al twee jongen uit het ei gekomen."

Hans Knotters is voor 36 uur per week in dienst bij de gemeente Baarn als beheerder van het Cantonspark. Naast de planning en voorbereiding van werkzaamheden, doet hij ook onderhoud zelf, maar het is onmogelijk 3,5 hectare in je eentje goed te onderhouden. Daarom is hij heel blij met alle hulp die hij krijgt. Met name van de vrijwilligers die op dinsdag, woensdag en zaterdag bijspringen. ,,Frank Beerens op maandag en Ton Mans op dinsdag helpen veel met grasmaaien, dat is heel fijn."

Verder zijn er houtsnippers gestrooid om de groei van onkruid tegen te gaan. ,,Volgend seizoen gaan we gele ratelaar zaaien, die is goed tegen het kweekgras." Ook in het Cantonspark is de Japanse duizendknoop een plaag. ,,Marina Jonxis houdt zich bezig met de bestrijding daarvan, daardoor valt de overlast hier mee en verspreidt de plant zich niet verder."

Verder is duidelijk dat de Wintertuin voorlopig nog gesloten blijft en is, als u dit leest, de colonnade uit de steigers. Het bestuur en de beheerder werden zondag 19 april uitgenodigd voor een informatiemiddag door de nieuwe exploitant Mette te Velde.

Tekst en foto's: Christine Schut

Plannen voor de Wintertuin krijgen steeds meer vorm

Opening niet voor voorjaar 2027

De toekomst van de Wintertuin in het Cantonspark krijgt steeds meer vorm. Tijdens een drukbezochte bijeenkomst op zondag 19 april presenteerden initiatiefnemer Mette te Velde en haar medestanders hun plannen voor het monumentale gebouw aan belangstellenden, omwonenden en betrokken organisaties. Ruim tweehonderd bezoekers kwamen naar de kas om kennis te maken met de ideeën en hierover in gesprek te gaan.

De belangstelling was groot. Al voor de opening ontstond een rij voor de ingang en gedurende de middag maakten bezoekers gebruik van verschillende informatiepunten waar de plannen nader werden toegelicht.

Een groene ontmoetingsplek

Het plan dat door de gemeente is geselecteerd, richt zich op een nieuwe toekomst voor De Wintertuin als groene ontmoetingsplek voor jong en oud. Daarbij worden natuur, cultuur, educatie en ontmoeting met elkaar verbonden.

Initiatiefnemer Mette te Velde wil de historische betekenis van het gebouw opnieuw zichtbaar maken. De Wintertuin werd oorspronkelijk gebouwd als botanische kas en die geschiedenis vormt een belangrijke inspiratiebron voor de nieuwe invulling.

Het plan voorziet in een eigentijdse variant van een hortus botanicus, gecombineerd met kleinschalige horeca, culturele activiteiten en ruimte voor ontmoeting. De exploitatie zal plaats vinden via een stichting zonder winstoogmerk, zodat het monument voor een breed publiek toegankelijk blijft.

Hortus, horeca en cultuur

Een belangrijk onderdeel van de plannen is het terugbrengen van botanische elementen in het gebouw. Hoewel de kas niet volledig met planten zal worden gevuld, is het de bedoeling dat bezoekers opnieuw iets kunnen ervaren van de oorspronkelijke functie van het gebouw.

Daarnaast moet er ruimte komen voor lezingen, workshops, boekpresentaties, exposities en andere kleinschalige activiteiten die passen bij het karakter van het Cantonspark.

Ook wordt gedacht aan een bescheiden horecavoorziening met koffie, lunch en in de zomer eenvoudige avondgerechten. De beoogde exploitanten zijn de Baarnaars Carel Elsenburg en Kees Kraakman, die beiden een sterke binding hebben met het park.

Werkplekken voor creatieve ondernemers

In twee voormalige escaperoomruimtes worden circa tien werkplekken gerealiseerd voor zelfstandigen uit de culturele en creatieve sector. De initiatiefnemers hopen hiermee een plek te creëren waar verschillende disciplines elkaar ontmoeten en inspireren.

Volgens de organisatoren is er inmiddels al veel belangstelling voor deze werkplekken. Door creatieve ondernemers onder één dak samen te brengen, moet er een levendige omgeving ontstaan waarin samenwerking en nieuwe initiatieven kunnen groeien.

Samenwerking met het Cantonspark

Voor de Stichting Vrienden van het Cantonspark zijn vooral de plannen rondom de botanische invulling interessant. Tijdens de bijeenkomst sprak vicevoorzitter Wil de Vrey haar waardering uit voor het initiatief.

De combinatie van natuur, cultuur en ontmoeting sluit volgens hem goed aan bij de waarden van het park. De stichting ziet mogelijkheden om samen met De Wintertuin de rijke geschiedenis van het Cantonspark en de oorspronkelijke botanische functie van de kas verder onder de aandacht te brengen.

Een aantal bestuursleden en vrijwilligers van het Cantonspark nam de uitnodiging aan.

Bezoekers luisteren naar wat Mette te Velde heeft te vertellen.

Duurzaam en toekomstbestendig

Een belangrijke uitdaging vormt het klimaat in het monumentale gebouw. In de zomer loopt de temperatuur hoog op, terwijl het in de winter moeilijk te verwarmen is.

Om dit probleem aan te pakken wordt gewerkt aan een zogenoemd "kas-in-kas"-concept. Daarbij komt binnen de bestaande constructie een kleinere glazen binnenruimte waarin temperatuur en klimaat beter geregeld kunnen worden. Zo kan energie worden bespaard en wordt het gebouw beter geschikt voor gebruik gedurende het hele jaar.

Op weg naar 2027

De gemeenteraad heeft inmiddels groen licht gegeven om de plannen verder uit te werken. De komende periode staat in het teken van het oprichten van de stichting, het aanvragen van vergunningen en het uitwerken van samenwerkingen met verschillende partners.

Als alle procedures volgens planning verlopen, hopen de initiatiefnemers de Wintertuin in het voorjaar van 2027 te kunnen openen.

De grote belangstelling tijdens de bijeenkomst laat zien dat veel Baarnaars uitkijken naar een nieuwe toekomst voor dit bijzondere monument. Een toekomst waarin natuur, historie, cultuur en ontmoeting opnieuw samenkomen in het hart van het Cantonspark.

Tekst en foto's: Christine Schut

Paulownia boom (@ belleplant.be)

Paulownia tomentosa

Toen ik zo'n 20 jaar geleden door Huub van der Aa werd ingewijd als rondleider en iedere belangrijke boom uitgebreid werd besproken stond een nog niet zo heel veel eerder aangeplante boom prachtig te bloeien met grote trossen paarse bloemen. Het blad moest nog komen. In de volgende jaren werd de bloei steeds minder evenals het bebladering. Na een jaar of drie is de boom verwijderd. Dat was mijn eerste kennismaking met de *Paulownia tomentosa*. Ik was diep onder de indruk. Vaak zie je haar niet, maar wie weet komt daar verandering in en wordt zij net zo gewoon als een populier.

Engelbert Kaempfer, een Duitse botanicus, die in dienst was van de VOC beschreef in zijn beroemde boek "Amoenitas exoticae" uit 1712 (ofwel Liefelijkheid van exotische zaken) als eerste Europeaan de Paulownia onder de Japanse naam Kiri Zoku oftewel Tempelboom. Carl Peter Thunberg, favoriete en talentvolle leerling van Carolus Linnaeus, ook in dienst bij de VOC, geeft een nieuwe beschrijving van de tempelboom; dan krijgt de boom de naam *Bignonia tomentosa*. *Bignonia* is wel een verwante familie, maar dat blijkt later toch niet de goede.

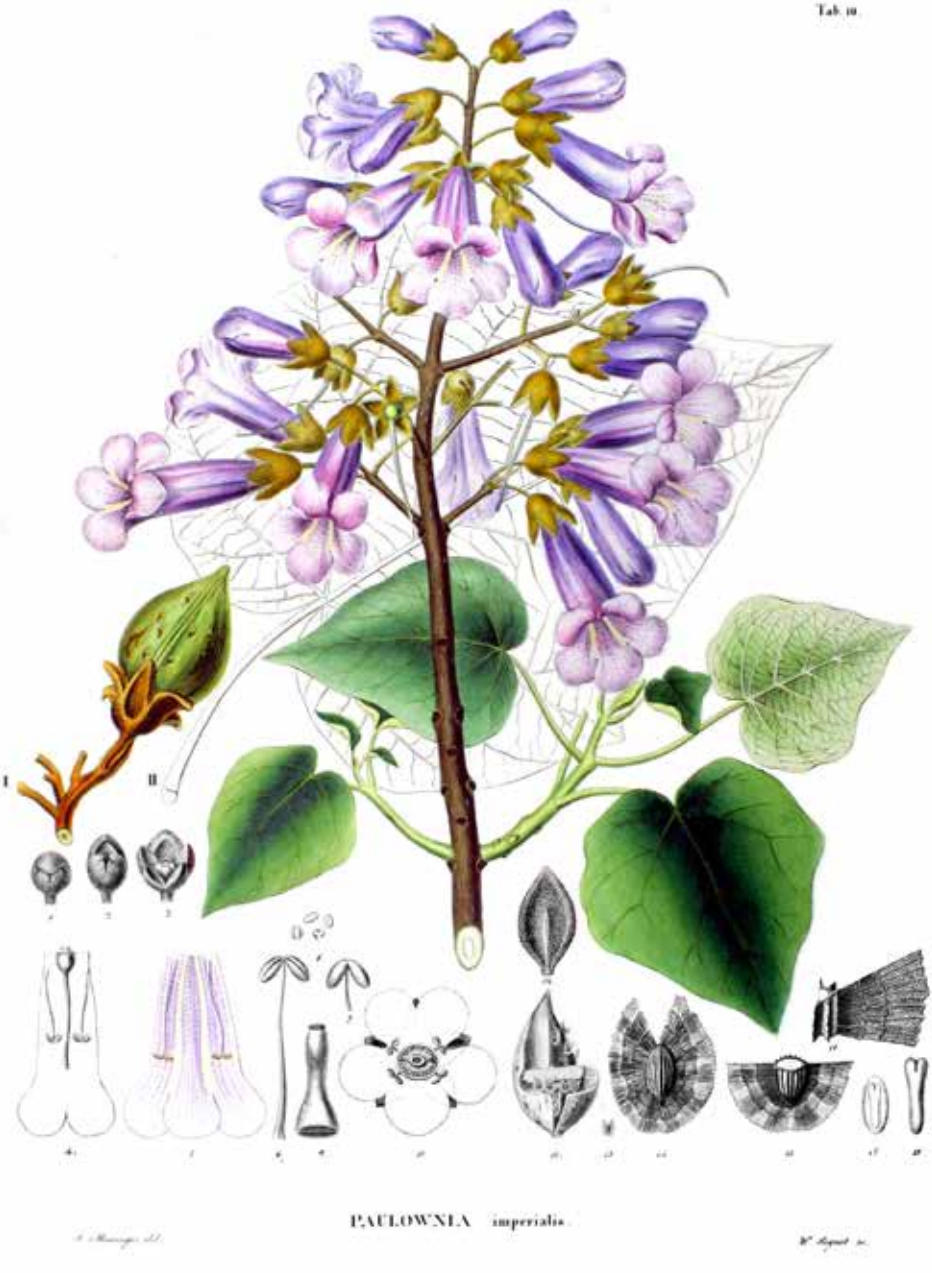

Bloeiwijze van *Paulownia* (Wikipedia).

Tomentosa betekent viltig behaard. Uiteindelijk is het Franz von Siebold in dienst bij het Nederlands-Oost-Indisch Leger en buitengewoon geïnteresseerd in exotische planten, die haar de naam *Paulownia tomentosa* geeft. Met deze naam eert hij Anna Paulovna, dochter van de Russische tsaar Paul en echtgenote van de latere koning Willem II.

Aanvankelijk is de *Paulownia* ingedeeld in de familie van de Scrophulariaceae oftewel de helmbloemfamilie, waartoe ook het vingerhoedskruid behoort. Tegenwoordig valt het geslacht *Paulownia* in een aparte familie de *Paulowniaceae*. Deze familie kent slechts een geslacht, *Paulownia*. Het geslacht zelf omvat zeven, soms meer, soorten, afhankelijk van de laatste inzichten in de taxonomie. De *Paulownias* zijn alle afkomstig uit Oost-Azië en algemeen in China.

Het is een breeduit groeiende niet zeer hoge boom wanneer zij de ruimte heeft. Voor het blad is uitgelopen verschijnen de grote van lila tot paars gekleurde bloemen in grote trossen. Pas na de bloei lopen de grote hartvormige bladeren aan lange stelen uit. De bladrand kan getand zijn, gelobd of glad en is bedekt met zachte haren. De bloemen zijn klokvormig en doen wat denken aan die van het vingerhoedskruid. In het onderste deel van de kroon zijn twee verhoginkjes die de insecten verder naar binnen moeten geleiden. Het vruchtbeginsel ontwikkelt zich tot een eerst groene later harde bruine vrucht met talloze kleine zaden die door de wind worden verspreid. Die bruine omhulsels blijven de hele winter aan de boom. Velen vinden dit zo lelijk dat zij niet zo'n boom in hun tuin willen.

In de bloeitijd trekt de *Paulownia* zeer veel bijen aan, wie weet komt er ooit nog paulownia honing.

De zaden kiemen gemakkelijk bij voorkeur op enigszins verstoorde, steriele groeiplaatsen. Zozeer dat de boom zich sterk uitbreidt in het oosten van de VS en daar als een invasieve soort wordt beschouwd. Tot nog toe is dit in Europa niet aangetoond, al is men er wel bang voor. Zij kan buitengewoon snel groeien, tot zeker 1 m per jaar.

Het hout is heel licht, lichter zelfs dan het balsahout waarmee Thor Heyerdahl zijn kon tikivlot bouwde. Door zich op de golfstroom mee te laten voeren wilde hij aantonen dat de bewoners van de Stille Zuidzee eilanden afkomstig waren uit Zuid-Amerika. Later bleek uit DNA-onderzoek dat zij rechtstreeks uit Azië waren gekomen.

Het hout is behalve licht, ook buigzaam, heel duurzaam en redelijk brandbestendig. Het is geschikt voor kozijnen en deuren, in daken, voor meubels en muziekinstrumenten. In het oude China werden er begrafeniskisten van gemaakt, de zaaddozen werden wel

Bloeiwijze van *Paulownia tomentosa*.

gebruikt om boze geesten af te schrikken. In de keizerlijke paleizen en kloosters werden de holle takken als waterleiding benut.

Door de snelle groei neemt zij veel CO_2 uit de lucht en legt daar voor langere tijd vast. Daarin overtreft zij de populier. Het lijkt dan ook aantrekkelijk *Paulownia's* aan te planten in plaats van populieren. Het is ook prettig om na 10 jaar al een mooie houtoogst te hebben, terwijl de opvolger direct uit de wortelopslag groeit. Dit proces is 10 keer te herhalen.

Een probleem kan het zeer uitgebreide wortelgestel zijn hetgeen beplanting langs een weg of in de buurt van bebouwing onaantrekkelijk maakt.

Behalve de *P. tomentosa* zijn de *P. elongata* en de *P. fortune*i aantrekkelijke soorten voor Nederland. Tot nu toe waren zij nauwelijks bekend, Vooral de cultivar Fast Blue van de fortunei die slanker opgroeit en minder last heeft van afbrekende takken bij een beetje storm. Want dat is wel een bezwaar van de *Paulownia's*, de brosse takken die na een storm overal op straat of de grond liggen.

De eerste aanplanten zijn al gedaan, ook in Nederland.

REFERENTIES

Iersel H. van (2020) *Paulownia fortunei* "Fast Blue" op alle fronten beter dan de veel bekendere *Paulownia tomentosa*. Boomzorg

Mauritz, J,P. (209). *Paulownia*; de Tempelboom of Anna Paulowna-boom. Boomzorg: 44-49

Wikipedia

Geertje Bakker

Beplantingsplan Wintertuin geeft historische kasomgeving nieuw leven

De Wintertuin in het Cantonspark krijgt de komende jaren niet alleen een nieuwe functie als ontmoetingsplek, maar ook een volledig vernieuwde buitenruimte. Voor de tuin rond de Wintertuin is een uitgebreid beplantingsplan opgesteld, in overleg met de gemeente Baarn en de Stichting Vrienden van het Cantonspark.

Het ontwerp sluit aan bij de uitgangspunten van het Herstel- en Revitalisatieplan Cantonspark, waarin wordt ingezet op het versterken van de botanische waarde, de historische uitstraling en de ruimtelijke kwaliteit van het park. Daarbij wordt voortgebouwd op de bijzondere plantencollecties waarvoor het Cantonspark bekendstaat.

Historische lijnen als uitgangspunt

Bij het opstellen van het plan is gebruikgemaakt van gedetailleerde ondergronden waarop zowel de bestaande beplanting als de hoogteverschillen in het terrein zijn vastgelegd. Ook is gekeken naar de historische structuur van het park. De nieuwe begrenzing van de Wintertuin volgt daarom zoveel mogelijk de oorspronkelijke lijnvoering van het landschap.

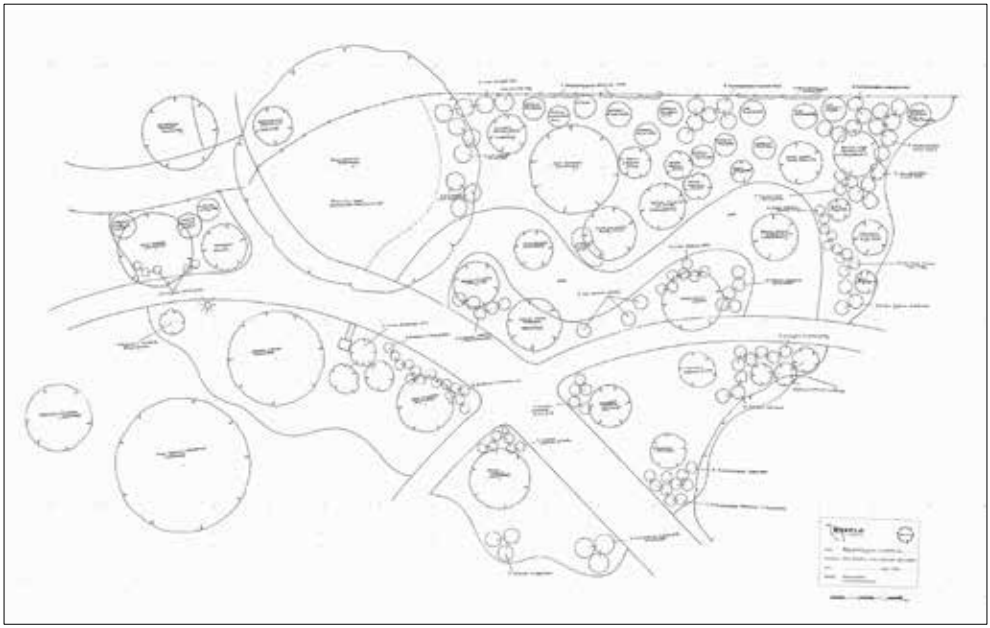

De Wintertuin wordt daarmee opnieuw een herkenbare tuinruimte binnen het park, met een eigen karakter en een duidelijke relatie met de monumentale kas.

Een tuin voor alle seizoenen

Centraal in het ontwerp staat de beleving van de winter. Waar veel tuinen vooral in het voorjaar en de zomer hun hoogtepunt kennen, moet de Wintertuin juist ook in de koudere maanden aantrekkelijk blijven.

Daarom is gekozen voor een combinatie van wintergroene struiken, bloeiende winterheesters en soorten met opvallende tak- en bladkleuren. Bezoekers kunnen straks onder meer genieten van kleurrijke kornoeljes (*Cornus*), geurige winterbloeiers zoals *Edgeworthia chrysantha* en *Daphne Perfume* Princess, en bladplanten die in de winter bijzondere tinten krijgen, zoals verschillende soorten *Nandina*.

Ook geur speelt een belangrijke rol in het ontwerp. Diverse struiken zijn geselecteerd vanwege hun opvallende bloesemgeur, waardoor bezoekers niet alleen visueel maar ook zintuiglijk worden verrast.

Verwijzing naar de botanische geschiedenis

De nieuwe beplanting verwijst nadrukkelijk naar de botanische geschiedenis van het Cantonspark. Bijzonder is de aandacht voor de *Theaceae*, de theefamilie, waartoe

ook de beroemde *Stewartia*-collectie behoort.

Naast ***Stewartia*** krijgen verschillende Camellia-soorten en de zeldzame Polyspora een plek in de tuin. Daarmee ontstaat een collectie die niet alleen botanisch interessant is, maar ook de internationale plantkundige traditie van het park voortzet.

Rhododendrons als overgang naar het park

Tussen de Wintertuin en het lager gelegen, natuurlijker ingerichte deel van het park wordt een brede zone met rododendrons aangelegd. Hiervoor is gekozen voor een mix van botanische soorten en bijzondere cultivars met een Aziatische achtergrond.

Deze beplanting vormt een geleidelijke overgang tussen de intensief beheerde hortuscultuur rond de Wintertuin en het meer landschappelijke karakter van de Lage Weide.

Dichtbij beleven

Een belangrijk uitgangspunt van het ontwerp is dat bezoekers de planten niet alleen van een afstand bekijken, maar er ook tussendoor kunnen wandelen. Daarom wordt naast het bestaande assenkruis van paden een extra, golvend graspad aangelegd.

Dit wandelpad voert bezoekers langs de verschillende plantvakken en maakt het mogelijk om bloemen, bladeren, geuren en bijzondere details van dichtbij te ervaren.

Horticulturele hotspot

Volgens het herstelplan moet de omgeving van de Wintertuin uitgroeien tot een zogeheten 'horticulturele hotspot' binnen het Cantonspark: een plek waar natuur, educatie, cultuurhistorie en recreatie samenkomen.

De komende periode wordt gewerkt aan de verdere uitwerking van het plan. Daarbij wordt ook aandacht besteed aan bodemverbetering. Omdat veel van de gekozen soorten zuurminnend zijn, wordt gestreefd naar een bodem met een pH-waarde van maximaal 5.

Met de nieuwe beplanting krijgt de Wintertuin niet alleen een aantrekkelijk decor, maar wordt ook een belangrijke stap gezet in het herstel van de botanische identiteit van het Cantonspark. Voor bezoekers betekent dit straks een tuin die in alle seizoenen iets bijzonders te bieden heeft en die opnieuw laat zien waarom het Cantonspark al generaties lang een unieke plek in Baarn is.

Bij de ingang aan de Abel Tasmanlaan is dit voorjaar gestart met de renovatie van achterstallig groen. Gekozen is voor die locatie omdat daar de meeste ruimte is en die ingang in de winter het drukst wordt bezocht.

Het ontwerp is gemaakt door Cor van Gelderen van kweker Esveld uit Boskoop, samen met Angelique Bosch van Drakestein. Niet alle planten waren leverbaar, daarom volgt in het najaar een tweede aanplantronde.

Beplantingslijst:

1 *Acer davidii* Canton 200/250
1 *Acer palmatum* Sango-kaku 150/200
1 Acer palmatum Yellow Bark Seedling 150/200
7 *Berberis thunbergii* Orange Ice
7 *Berberis thunbergii* Ruby Star
1 *Camellia Fragrant* Pink 100/125
1 *Camellia Minato-no-hana* 125/150
1 *Camellia hiemalis Kanjiro* 125/150
1 *Camellia japonica* Curly Lady 50/60
1 *Camellia japonica* Firoi di Lago Maggiore 150/200
1 *Camellia japonica* Fleur Dipater 125/150
1 *Camellia obtusifolia* 150/175
1 *Camellia rosiflora* Roka 150/175
1 *Camellia sasanqua* New Dawn 100/125
1 *Camellia sasanqua* Paradise Glow 125/150
1 *Camellia sasanqua* Plantation Pink 150/175
1 *Camellia sasanqua* Shinonome 125/150
3 *Cornus alba* Siberian Pearls
3 *Cornus sanguinea* Sifa
3 *Cornus sericea* Sunshine
6 *Daphne Perfume* Princess p15
3 *Edgeworthia chrysantha* Grandiflora 30/40

10 *Euonymus fortune* Wolong Ghost
6 *Euonymus japonicus* Yellow Pansy
5 *Euonymus japonicus* White Spire
3 *Fatshedera lizei* Annemieke C7
3 *Fatsia polycarpa* Green Fingers C4
1 *Hamamelis intermedia* Ripe Corn 125/150
1 *Hamamelis japonica* Pendula sol.
1 *Ilex bioritsensis* 125/150
1 *Ilex* Chinese Boy 100/125
3 *Ilex* Chinese Girl 100/125
1 *Ilex* Clusterberry 100/125
3 *Ilex cornuta* Annicet Delcambre 60/80
3 *Ilex crenata* Mariesii 80/100
1 *Ilex* Malcolm S. Whipple 125/150
3 *Illicium oligandrum* C7
3 *Leucothoe keiskei* Royal Ruby C3
1 *Loropetalum* chinense Black Pearl
3 *Mahonia* Vocano C4
5 *Nandina domestica* Blush Pink
5 *Nandina domestica* Gulfstream
5 *Nandina domestia* Seika (Obsessed)
7 *Pieris japonica* Erik C3
32 *Sarabande* C3
7 *Pieris japonica* Spring Candy C3
1 *Polyspora axillaris* C7
5 *Rhododendron* Helen Martin C5
3 *Rhododendron* Koichiro-wada
6 *Rhododendron* Millenium Gold C5
5 *Rhododendron* Queen Bee 40/50
5 Rhododendron *roxianum* oreonastes C5
5 *Rhododendron Silbervelours* 30/40
5 *Rhododendron* Wine & Roses C5
1 *Stachyurus praecox* 150/200
6 *Trachelospermum asiaticum* Theta
6 *Trachelospermum jasminoides* Waterwheel

De foto's, van ontwerp tot voorlopig eindresultaat, zijn gemaakt door beheerder Hans Knotters.

Stichting Vrienden van het Cantonspark
Secretaris: Pauline Kramer
Email: secretariaat@cantonspark.nl
www.cantonspark.nl